

กิจกรรมที่ ๒

คำชี้แจง อ่านสารคดีแล้วตอบคำถามและวิเคราะห์เรื่องที่อ่านพร้อมแสดงเหตุผล

อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย

ตั้งอยู่ในตัวอำเภอพิมาย ประกอบด้วย โบราณสถานสมัยขอมที่ใหญ่โตและงดงามอลังการ นั่นคือ “ปราสาทหินพิมาย” แหล่งโบราณคดีที่ทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ บนพื้นที่ ๑๑๕ ไร่ วางแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ากว้าง ๕๖๕ เมตร ยาว ๑,๐๓๐ เมตร

ชื่อ “พิมาย” น่าจะมาจากคำว่า “วิมาย” หรือ “วิมายปุระ” ที่ปรากฏในจารึกภาษาเขมร บนแผ่นหิน ตรงกรอบประตูระเบียงคดด้านหน้าของปราสาทหินพิมาย และยังปรากฏชื่อในจารึกอื่น อีกหลายแห่ง อาจจะเป็นคำที่ใช้เรียกรูปเคารพหรือศาสนสถาน สิ่งที่เป็นลักษณะพิเศษของปราสาทหินพิมาย คือ ปราสาทหินแห่งนี้สร้างหันหน้าไปทางทิศใต้ ต่างจากปราสาทหินอื่นที่มักหันหน้าไปทางทิศตะวันออก สันนิษฐานว่าเพื่อให้หันรับกับเส้นทางที่ตัดมาจากเมืองโครธปุระ เมืองหลวงของอาณาจักรเขมร ซึ่งเข้าสู่เมืองพิมายทางด้านทิศใต้

จากหลักฐานศิลาจารึกและศิลปะการก่อสร้าง บ่งบอกว่าปราสาทหินพิมายคงจะเริ่มสร้างขึ้น ในราวปลายพุทธศตวรรษที่ ๑๖ ในสมัยพระเจ้าสุริยวรมันที่ ๑ รูปแบบทางศิลปกรรมของตัวปราสาท เป็นแบบปาปวน ซึ่งเป็นศิลปะที่รุ่งเรืองในสมัยนั้น โดยมีลักษณะของศิลปะแบบนครวัด ซึ่งเป็นที่นิยม ในสมัยต่อมาปออยู่บ้าง และมาต่อเติมอีกครั้งในราวต้นพุทธศตวรรษที่ ๑๘ สมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ ๗ ซึ่งครั้งนั้น เมืองพิมายเป็นเมืองซึ่งมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับอาณาจักรเขมร ปราสาทหินแห่งนี้ สร้างเป็นศาสนสถานในพุทธศาสนาเถรวาทมาโดยตลอด เนื่องจากพระเจ้าสุริยวรมันที่ ๑ และพระเจ้าชัยวรมันที่ ๗ ทรงนับถือพุทธศาสนาเถรวาท

ปราสาทหินพิมาย มีสิ่งก่อสร้างที่น่าสนใจ ดังนี้ สะพานนาคราช ซุ้มประตูและกำแพงชั้นนอก ของปราสาท ซุ้มประตูและกำแพงชั้นในหรือระเบียงคด

ปราสาทประธาน ตั้งอยู่กลางลานภายในระเบียงคด เป็นศูนย์กลางของศาสนสถานแห่งนี้ ปราสาทประธานสร้างด้วยหินทรายสีขาวทั้งองค์ ต่างจากซุ้มประตู (โคปุระ) และกำแพงชั้นในและชั้นนอก ที่สร้างด้วยหินทรายสีแดงเป็นหลัก มีหินทรายสีขาวเป็นส่วนประกอบบางส่วน เนื่องจากหินทรายสีขาว มีคุณสมบัติคงทนดีกว่าหินทรายสีแดง องค์ปราสาทสูง ๒๘ เมตร ฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัสย่อมุมไม้สิบสองยาว ด้านละ ๒๒ เมตร ด้านหน้ามีมณฑปเชื่อมต่อกับองค์ปราสาทโดยมีฉนวนกั้น องค์ปราสาทและมณฑป

ตั้งอยู่บนฐานเดียวกัน ส่วนด้านอื่น ๆ อีกสามด้านมีมุขยื่นออกไปมีบันได และประตูขึ้นลงสู่องค์ปราสาท
ทั้งสี่ด้าน

ปราสาทพรหมทัต ตั้งอยู่ด้านหน้าปราสาทประธานเยื้องไปทางซ้ายสร้างด้วยศิลาแลง มีฐาน
เป็นรูปสี่เหลี่ยมย่อมุม กว้าง ๑๔.๕๐ เมตร สูงประมาณ ๑๕ เมตร สร้างในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ ๗
ภายในปราสาทพบประติมากรรมหินทราย จำหลักเป็นรูปประติมากรรมฉลององค์ของพระเจ้าชัยวรมัน
ที่ ๗ (จำลอง) ที่เรียกว่า ปราสาทพรหมทัต ก็เพื่อให้เข้ากับตำนานพื้นเมืองเรื่องท้าวพรหมทัต
พระเจ้าแผ่นดิน ปัจจุบันกรมศิลปากรได้เก็บรักษาองค์จริงไว้ที่ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย

ปราสาทหินแดง ตั้งอยู่ทางด้านขวา สร้างด้วยหินทรายสีแดง กว้าง ๑๑๔๐ เมตร สูง ๑๕ เมตร
มีมุขยื่นออกไปเป็นทางเข้าทั้ง ๔ ทิศ เหนือกรอบประตูทางเข้าด้านทิศเหนือมี ทับหลังสลักเป็นภาพ
เล่าเรื่องในมหา กาพย์การตะตอนกรรณะล่าหุมป้า ออกจากกระเบียงคด (กำแพงชั้นใน) มาบริเวณ
ลานชั้นนอกทางด้านทิศตะวันตก ล้อมรอบด้วยกำแพงชั้นนอกอีกชั้นหนึ่ง ประกอบด้วยอาคาร
ที่เรียกว่า บรรณาลัย มีสองหลังตั้งอยู่คู่กันและมีสระน้ำอยู่ทั้งสี่มุม

อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย เปิดให้เข้าชมทุกวัน เวลา ๐๗.๐๐-๑๘.๐๐ น. ค่าเข้าชม
ชาวไทยคนละ ๒๐ บาท ชาวต่างประเทศคนละ ๑๐๐ บาท มีบริการยุวมัคคุเทศก์ ซึ่งเป็นนักเรียน

จากโรงเรียนพิมายวิทยา นำชมสถานที่ฟรี สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่โทร.

๐๔๔-๔๗๑-๕๘๘ โบราณสถานนอกกำแพงปราสาทหินพิมาย มีสิ่งที่น่าสนใจ ดังนี้...ประตูเมืองและ กำแพง
เมืองพิมาย สร้างในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ ๗ บรรดาประตูเมืองทั้ง ๔ ทิศ ประตูชัยด้านทิศใต้
นับเป็นประตูเมืองที่สำคัญที่สุด เพราะรับกับถนนโบราณ ที่ตัดผ่านมาจากเมืองพระนครเข้าสู่ตัวปราสาท
พิมาย หากหยุดยืนที่ช่องประตูเมืองด้านทิศใต้ จะมองเห็นปราสาทหินพิมายผ่านช่องประตูเมืองพอดี ลักษณะ
ประตูเมืองมีแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีทางผ่านตลอดกลางประตู ส่วนของหลังคา
ได้หักพังไปหมดแล้ว

เมรุพรหมทัต อยู่นอกกำแพงปราสาทด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ เป็นซากโบราณสถานก่อด้วยอิฐ
ปัจจุบันเป็นมูลดินทับถมจนเป็นรูปกลมสูงประมาณ ๓๐ เมตร เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ ๕๙ เมตร
ที่เรียกว่าเมรุพรหมทัต เพราะเชื่อว่าเป็นที่ถวายเพลิงพระศพท้าวพรหมทัตตาม ตำนานนั่นเอง
แต่จากลักษณะการก่อสร้างเข้าใจว่าสร้างขึ้นในสมัยอยุธยาตอนปลาย นอกจากนี้ยังมีโบราณสถาน
ทางด้านทิศใต้ได้แก่ทำนางสระผม กุฏิฤๅษี และอโรคยาศาล กุฏิฤๅษี เป็นโบราณสถานนอก
เขตกำแพงเมืองด้านทิศใต้ มีลักษณะเป็นอาคารขนาดเล็ก ก่อด้วยศิลาแลงฐานเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส
สันนิษฐานว่าเป็นสิ่งก่อสร้างที่เรียกว่า อโรคยาศาล (สถานพยาบาล) ตามที่กล่าวถึงในจารึกปราสาท
พระขรรค์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๘

ไทรงาม ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำมูล บริเวณเขื่อนพิมาย โดยก่อนข้ามสะพานท่าสงกรานต์เข้าตัวอำเภอพิมาย จะมีทางแยกไปเขื่อนพิมายอีกประมาณ ๒ กิโลเมตร บรรยากาศไทรงามแห่งนี้มีต้นไทรขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก ไทรเหล่านี้เกิดจากต้นแม่อายุประมาณ ๓๕๐ ปี แผ่กิ่งก้านสาขาออกรากซึ่งเจริญเติบโตเป็นลำต้นใหม่มากมาย ครอบคลุมพื้นที่กว้างขวาง ประมาณ ๑๕,๐๐๐ ตารางฟุต สถานที่นี้มีชื่อเสียงรู้จักกันมานาน ตั้งแต่ครั้งสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๕ เสด็จประพาส เมืองพิมาย เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม พ.ศ.๒๔๕๔ และได้พระราชทานนามว่า “ไทรงาม” ในบริเวณใกล้เคียงมีร้านขายของที่ระลึกและร้านอาหารหลายร้าน อาหารที่นักท่องเที่ยวนิยมมารับประทานกันมากคือ ผัดหมี่พิมาย (ผัดหมี่โคราช) ที่เส้นเหนียวนุ่มน่ากินไม่แพ้ก๋วยเตี๋ยวเส้นจันท์

ไร่ส้มเพชรพิมาย อยู่ที่บ้านนิคมสร้างตนเอง สาย ๔ ซอย ๒ ห่างจากอำเภอพิมายประมาณ ๑๓ กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข ๒๑๘๓ (พิมาย-หินดาด) มีป้ายบอกทางให้ชมและเลือกซื้อส้มสดๆ ปลอดสารพิษทั้งส้มพันธุ์โชกุน สายน้ำผึ้ง แก้วมังกร มะนาวไร้เมล็ด มะละกอ ติดต่อบริษัทได้ที่ คุณพิทักษ์ โทร. ๐๘-๙๐๓๗-๓๘๗๐ หรืออาจารย์ทอง ธรรมดา โทร. ๐๘-๙๙๗๗-๒๙๘๘

จากสารคดี

๑. ข้อคิดที่ได้จากการอ่านสารคดี

ตอบ

๒. การนำข้อคิดที่ได้จากการอ่านไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

ตอบ

๓. ข้อความที่ประทับใจ/ข้อคิดเห็นของนักเรียน

ตอบ

๔. ปราสาทหินพิมาย มีสิ่งก่อสร้างใดที่น่าสนใจบ้าง

ตอบ

.....

.....

๕. ในฐานะที่เป็นนักเรียน จะร่วมอนุรักษ์ปราสาทหินพิมายอย่างไร

ตอบ

.....

.....

